

Food, Gender, and Ritual: A History of *Hallah*

Wexner Summer Institute – August, 2018/Elul 5778

Yitz Landes, yitz.landes@gmail.com

1. Numbers 15:17-21 (Alter trans.)¹

And the LORD spoke to Moses, saying, “Speak to the Israelites, and you shall say to them: ‘When you come to the land to which I am about to bring you, when it happens that you eat of the bread of the land, you shall present a donation to the LORD. The first yield of your kneading troughs, a round loaf, you shall present in donation, like the donation from the threshing floor, thus you shall present it. From the first yield of your kneading troughs you shall give to the LORD, a donation for your generations.’”

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כְּבָאֲכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה: וְהָיָה בְּאֲכֹלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תְּרִימוּ תְרוּמָה לַה': רֵאשִׁית עֲרֹסְתֶכֶם חֲלֵה תְרִימוּ תְרוּמָה כְּתְרוּמַת גֶּרֶן כֵּן תְרִימוּ אֹתָהּ: מִרֵאשִׁית עֲרֹסְתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַה' תְרוּמָה לְדֹרֹתֵיכֶם:

2. Mishnah Hallah

1.1. Five things are obligated in *hallah*: Wheat and barley and spelt and oats and rye. These are obligated in *hallah*, and they join together...

חמשה דברים חייבין בחלה: החיטין והשערים והכסמים ושכולת שועל והשיפון. הרי אלו חייבין בחלה ומיצטרפין זה עם זה...

3.1. They may eat incidentally from the dough until it has rolled, in the case of wheat; and from when it has mixed, in the case of barley. Once she rolled the wheat and mixed the barley – one who eats from it is punishable by death. Once she puts in water she must remove the *hallah*, as long as there are five quarters of flour.

אוכלין עריי מן העיסה עד שתיתגלגל בחיטים ותטמטם בשעורין. גילגלה בחיטים וטימטמה בשעורין – האוכל ממנה חייב מיתה. כיוון שהיא נותנת את המים מגבהת חלתה ובלבד שיהא שם חמשת רבעים קמח.

2.1. Produce from outside the Land that entered the Land is obligated in *hallah*. If it left from here to there – R. Eliezer obligates, R. Akiva exempts.²

פירות חוצה לארץ שניכנסו לארץ חייבין בחלה. יצאו מיכן לשם – ר' אליעזר מחייב, ר' עקיבה פוטר.

4.10. Nitai of Tekoa brought *hallot* from Bitur and they did not accept them from him. The people of Alexandria brought *hallot* from Alexandria and they did not accept them from them.

נטיי איש תקוע הביא חלות מביתור ולא קיבלו ממנו. אנשי אלכסנדריה הביאו חלותיהן מאלכסנדריא ולא קיבלו מהן.

¹ See also Ez. 44:30; Neh. 10:35-40

² Cf. *Sifrei Bamidbar* § 110 (Kahana ed., pg. 288); Babylonian Talmud, *Ketubot*, 25a-b.

3. Tosafot, Qidushin, 36b³

...And the reason why they decreed on *hallah* in every place more than *terumah* and *ma'aser* is because *hallah* is more like a person's obligation since the obligation comes with the rolling of the dough that a person does, and therefore it makes sense that it will be practiced everywhere, even outside of the Land. But *terumah* and *ma'aser* are only required of those who have land and they are more like an obligation of the Land...

...והיינו טעמא דגזרו על החלה בכל מקום טפי מתרומה ומעשר לפי שהחלה דומה יותר לחובת הגוף שהרי החיוב בא על ידי גלגול עיסה שהאדם עושה והלכך דין הוא שינהוג בכל מקום אפילו בחוץ לארץ, אבל תרומה ומעשר אינן מוטלות אלא על מי שיש לו קרקע ודמי טפי לחובת הארץ...

4. Genesis 18:1-8 (Alter trans.)

And the LORD appeared to him in the Terebinths of Mamre when he was sitting by the tent flap in the heat of the day. And he raised his eyes and saw, and, look, three men were standing before him. He saw, and he ran toward them from the tent flap and bowed to the ground. And he said, "My lord, if I have found favor in your eyes, please do not go on past your servant. Let a little water be fetched and bathe your feet and stretch out under the tree, and let me fetch a morsel of bread, and refresh yourselves. Then you may go on, for have you not come by your servant?" And they said, "Do as you have spoken." And Abraham hurried to the tent to Sarah and he said, "Hurry! Knead three *seahs* of choice semolina flour and make loaves." And to the herd Abraham ran and fetched a tender and goodly calf and gave it to the lad, who hurried to prepare it. And he fetched curds and milk and the calf that had been prepared and he set these before them, he standing over them under the tree, and they ate.

וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֵי מַמְרֵא וְהוּא יָשָׁב פֶּתַח הָאֵהָל כַּחַם הַיּוֹם: וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו וַיֵּרָא וַיִּרְץ לִקְרֹאתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה: וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי אִם נָא מְצֹאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֵל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עַבְדְּךָ: יִקַּח נָא מֵעֵט מַיִם וְרָחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ: וְאָקְחָה פֶתַח לֶחֶם וְסַעֲדוּ לְבַבְכֶם אַחַר תַּעֲבְרוּ פִי עַל פֶּן עַבְרַתְּם עַל עַבְדְּכֶם וַיֹּאמְרוּ כֵן תַּעֲשֶׂה כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ: וַיִּמְהַר אַבְרָהָם הָאֵהָלָה אֶל שָׂרָה וַיֹּאמֶר מְהֵרָא שְׁלֵשׁ סָאִים קָמַח סֹלֶת לּוֹשִׁי וְעֲשֵׂי עֲגוֹת: וְאֵל הַבָּקָר רֵץ אַבְרָהָם וַיִּקַּח כֶּן בָּקָר רֶדֶד וְטוֹב וַיִּתֵּן אֶל הַנַּעַר וַיִּמְהַר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ: וַיִּקַּח חֲמָצָה וְחֵלֶב וּכְן הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לְפָנֵיהֶם וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ:

³ See also Babylonian Talmud, *Bekhorot*, 27a

5. Avot de-Rabbi Natan B, Chapter Nine (Schechter ed. pg. 13)

"For three sins women die in childbirth: since they are not careful in *niddah*, nor in *hallah*, nor in candle lighting" (*Mishnah Shabbat 2.6*). Why was the commandment of *niddah* given to the woman and not to the man? Since Adam was the blood of the Holy One, Blessed is He, and Eve came and spilled it – therefore the commandment of *niddah* was given so that she can repent for the blood that she spilled. Why was the commandment of *hallah* given to the woman and not to the man? Since Adam, the *hallah* of the Holy One, Blessed is He, was pure and she contaminated him – therefore the commandment of *hallah* was given to her so that she can repent for the *hallah* that she contaminated. Why was the commandment of the candle given to the woman and not to the man? Since Adam, God's candle, would provide light for everyone in the world, and she extinguished it – therefore the commandment of the candle was given to her and she was obligated in it so that she can repent for the candle that she extinguished.

על שלש עבירות נשים מתות בשעת לידתן: על שאינן זהירות לא בנדה ולא בחלה ולא בהדלקת הנר. מפני מה מסרו מצות נדה לאשה ולא מסרו אותה לאיש? אלא שהיה אדם הראשון דמו של הקב"ה, באת חוה ושפכתו, לפיכך מסרו מצות נדה כדי שיתכפר על הדם ששפכה. מפני מה מסרו מצות חלה לאשה ולא לאיש? אלא שהיה אדם הראשון חלתו של הקב"ה טהורה וטמאתו, לפיכך מסרו לה מצות חלה כדי שיתכפר על החלה שטמאתו. מפני מה מסרו מצות הנר לאשה ולא לאיש? אלא שהיה אדם הראשון נרו של הקב"ה, היה מאיר בו לכל באי עולם וכיבתו, לפיכך מסרו לה מצות הנר ונתחייבה כדי שיתכפר על הנר שכיבת.

6. A Tkhine for the Separation of Hallah (Trans. A Jewish Woman's Prayer Book, ed. Lavie)

May it be Your will, Lord our God and God of our forefathers, that the commandment of separating *hallah* be regarded as having been fulfilled in all its details and requirements, and that the *hallah*, which I now hold, be considered like the sacrifice offered upon the altar, which was accepted with favor. And just as in former times, the *hallah* was given to the *kohen* and that was an atonement for one's sins, so may it be an atonement for my sins, that I may be as one born anew, clean of transgression and sin, that I might fulfill the commandment of the holy Shabbat and these holy days, with my husband (and our children), to be nourished by the sanctity of these days. Through the commandment of *hallah* may our children always be nourished from the hand of the Holy One, blessed be He, in his great mercy and kindness, and with great love, and may the commandment of *hallah* be accepted as though I had given a tithe. And just as I hereby fulfill the commandment of *hallah* with all my heart, so may the mercy of the Holy One, blessed be He, be aroused to protect me from sorry and from suffering for all time. Amen.

יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו שהמצווה של הפרשת חלה תחשב כאילו קיימתי בכל פרטיה ודקדוקיה, ותחשב הרמת החלה שאנו מרימים כמו הקרבן שהוקרב על המזבח שהתקבל ברצון, וכמו שלפנים הייתה החלה נתונה לכהן והייתה זו לכפרת עוונות, כך תהיה לכפרת עוונותיי ואז אהיה כאילו נולדתי מחדש נקייה מחטא ועוון ואוכל לקיים מצוות שבת קודש והימים הטובים עם בעלי (וילדינו) להיות ניזונים מקדושת הימים האלה ומהשפעתה של מצוות חלה כאילו נתתי מעשר, וכשם שהנני מקיימת מצוות חלה בכל הלב, כך יתעוררו רחמיו של הקב"ה לשומרני מצער וממכאובים כל הימים. אמן.